

Entreprenørskapsutdanning er svært utbredt i Oppland og er et viktig tiltak for å fremme en sterkere entreprenørskapskultur blant unge.

Unge entreprenører

DEBATT

Av
Vegard Johansen,
forsker i
Østlandsforskning

Entreprenørskap er en viktig drivkraft for økonomisk utvikling spesielt, og for samfunnsutviklingen mer generelt. I EU har dette ledet fram til en forståelse av at entreprenørskap representerer en nøkkelkompetanse for vekst, setting og personlig utvikling.

Det viktigste tiltaket for å fremme en sterkere entreprenørskapskultur blant unge er entreprenørskapsutdanning.

Det har vært en stor økning av entreprenørskapsutdanning ved skoler, høyskoler og universiteter siden 1990-tallet.

Entreprenørskapsutdanning omfatter utdanning om entreprenørskap (lære om hvilken rolle og betydning entreprenørskap har for utviklingen i samfunnet), utdanning for entreprenørskap (opplæring og trening for å utvikle kunnskaper og ferdigheter som gir grunnlag for å starte og drive et selskap), og utdanning gjennom entreprenørskap (bruke entreprenørielle prosesser som pedagogisk metode).

Alle europeiske land tilbyr entreprenørskapsprosjekter, men utbredelsen er særlig stor i Norge. Kartlegginger vi har gjort, viser at ni av ti ungdomsskoler og videregående skoler og alle offentlige og private læresteder for høyere

utdanninger har entreprenørskaps-tilbud.

I Oppland er entreprenørskapsutdanning svært utbredt. Ungdomsskolene ligger over det nasjonale snittet for entreprenørskapstilbud, og programmet Ungdomsbedrift er noe mer utbredt i videregående skoler her enn i landet ellers.

Spredningen i grunnopplæringen har mye å gjøre med at skolene har forankret entreprenørskapsutdanning i planverk, aktivt har søkt opp informasjon/veiledning om entreprenørskapstilbud, og mange skoler har partnerskapsavtale med næringslivet.

Utfordringen er at entreprenørskapsutdanning er klart mindre utbredt i studieforberedende sammenlignet med yrkesfag.

Også ved Høgskolen i Lillehammer tilbyr man en rekke innovasjon- og entreprenørskapsemner innen økonomisk-administrative fag.

Tradisjonelt har færre kvinner enn menn tatt del i entreprenørskapsutdanning, men kjønnsforskjellen er blitt mindre.

Blant annet er det like mange jenter som gutter i Elevbedrift og Ungdomsbedrift, og det er en knapp overvekt av jenter i lederstillinger i ungdomsbedrifter.

Denne utviklingen er spennende, da kvinner er underrepresentert som entreprenører, og entreprenørskapsutdanning er viktig for å fremme entreprenørskap blant unge og kvinner.

På kort sikt (rett etter deltakelse)

ENTREPRENØRSKAP: Fra videregående til høgskole? Erik Midtvold Mæhlum, Sondre Bjerke Styve, Henriette Brekke, Maja Sklet fra videregående skole og Karin Rønning fra Ungt Entreprenørskap.

Foto: Torbjørn Olsen

virker Ungdomsbedrift utjevner på kjønnsbalansen, da effektene med hensyn til kunnskap og ønske om å starte bedrift er sterkere for jenter enn gutter.

Men på lengre sikt (5-10 år etter deltakelse) så virker effektene av deltakelse i Ungdomsbedrift og Studentbedrift å være sterkere for unge menn enn for unge kvinner.

Med andre ord: Det er høyere andeler menn som er involvert i entreprenøriell aktivitet både blant dem som deltar i bedriftsprosjekter og blant dem som ikke har deltatt i slike prosjekter.

Etter å ha gjort en lang rekke studier i Norge og andre land i Europa og Afrika, så er jeg rimelig trygg på at godt utviklede prosjekter som det multinasjonale Ungdomsbedrift får flere ungdommer til å ønske å starte egen bedrift. Og at de har kunnskapen som er nødvendig for å starte og drive bedrift.

EU og mange regjeringer i Europa bruker mye ressurser på entreprenørskapsutdanning. De er også opptatt av effekter av denne satsingen.

Derfor har Østlandsforskning og

partnere fått støtte til et stort internasjonalt forskningsprosjekt fram til 2018. «Innovation Cluster for Entrepreneurship Education» (ICEE) er et utdanningseksperiment som gjennomføres i Belgia, Estland, Finland, Italia og Latvia.

Der måler vi hvilke effekter Ungdomsbedrifter kan ha for elevene, for skolen og for samfunnet.

Det skal bli spennende å se om vi får lignende resultater som de vi har fått i studier i Norge og Oppland.

Fett eller ikke fett, det er spørsmålet

■ For noen måneder siden kom det en skikkelig gladmelding fra USA: Mettet fett og kolesterol har ingen ting med hjerte og karsykdommer å gjøre.

Revolusjonerende nyhet, selv om jeg som interessert observatør har ventet på den lenge. Bevismengden mot den dominerende fett-teorien, teorien om at mettet fett var årsaken til omtrent all elendighet på denne jord, hadde etter hvert blitt for stor. Samtidig ble sukkeret utnevnt til hovedfiende nummer en for folkehelsen.

■ Nå blir det interessant å se hvordan den norske legestand, som lider av kollektiv fettfobi, vil reagere. Hvordan vil legemiddelindustrien reagere, en industri som selger kolesterolsenkende medisiner for over 1.000 milliarder kr per år, og hvordan vil de som sitter på

toppen av kunnskapspyramiden innen medisin og ernæring, reagere.

Disse blir nok de vanskeligste å få med på lasset. Det er særdeles viktig at de blir med, for disse folka har monopol på å fortelle både presse og styresmakter hva som er rett og riktig innenfor deres fagområder.

■ Hovedgrunnen til at de blir vanskelig å få med er at de ofte har satset mye prestisje og karriere til å forsvare fett-teorien. Og sist men ikke minst viktig: Hvordan skal vi som enkeltindivider forholde oss til det faktum at det som var sunt i går er usunt i dag, og vise versa? Mange fagfolk karakteriserer i dag fett-teorien som den største skandalen i medisins historie, og skandaler er det vært rikelig av. En av de mest kjente utspant seg på midten av 1800-tallet rundt den ungarsk-østerrikske legen Ignaz Semmelweis (1818-1865). Det var han som oppdaget årsaken til barsel-feber, og han anbefalte

håndvask for leger som hadde kontakt med fødende kvinner. Semmelweis ble ignorert, latterliggjort og forfulgt av sine kollegaer, sine overordnede, ja, hele det medisinske etablissementet på den tiden.

Følgen var at han pådro seg en alvorlig psykose og endte sine dager på en sinnssykeanstalt i en alder av 47 år. Vi prater fremdeles i dag om Semmelweis-refleksjonen, en refleks som får oss til å avvise nye ideer og teorier. Denne refleksjonen er jeg blitt fortalt er svært utbredt blant forskere, særlig når de har gamle og utdaterte ideer å forsvare.

■ Et annet forhold som gjør det litt risikabelt å stole på spesialister i dag, er at de ikke er uavhengige. De har svært ofte økonomiske interesser i næringslivet knyttet til deres forskning. Dette forhold er et stort problem innen forskning i dag. Det truer faktisk mye av forskningens troverdighet.

Peer Gynt sier ved en anledning: Når utgangspunktet er som galest

blir resultatet originalest. I sannhet kloke ord. De kan stå som fett-teoriens gravskrift.

Jeg vil i det følgende gi et eksempel hvor ille det kan gå når utgangspunktet er som galest.

■ Fastlegen til en av mine venner skal ha uttalt følgende. «Du må ikke spise mettet fett for det legger seg på innsiden av blodårene og tetter dem til».

Lurer meg på hvor han har ervervet seg denne kunnskapen. Mest sannsynlig var det en foreleser ved det medisinske fakultet som kunne smykke seg med tittelen professor. Man kan alltid unnskyldes ham med å si at han var et barn av sin tid, og at han måtte tute med ulvene i flokken. Han mente vel at mettet fett legger seg på innsiden av blodårene på samme måten som fett legger seg på innsiden av avløpsrøret på kjøkkenet.

Ny og seriøs forskning (Forsythe, C.E. 2010) kan fortelle oss at vi kan firedoble inntaket av mettet fett uten at det øker transporten av fett

(triglyserider) i blodet. Det som derimot øker fetttransporten dramatisk er inntak av karbohydrater. Dette skjer ved en prosess i leveren som kalles de novo lipogenese (nydannelse av fett).

■ Denne prosessen starter faktisk straks du har sendt noen få tygger karbohydrater ned i magesekken. Dette fett har en lei uvane med å avleire seg rundt de vitale organene i buken. Vi har altså å gjøre med det vi kaller buk fett.

Noen ekstra kilo buk fett er faktisk blitt allemannseie i løpet av den tida fettfobien har herjet landet. Buk fett, hjerte- og karsykdommer og diabetes synes å trives svært godt sammen. Det skal bli interessant å følge debatten om kosthold og helse videre i tiden framover. Samtidig vet jeg at jeg har stukket hånda inn i et vepsebol. Noen vepsestikk kan jeg all tids tåle.

Ivar Sørlie, Otta